

«...ЦЕ ПИШНИЙ ЯР, А НЕ СУМНЕ ПРОВАЛЛЯ...»

Руденко Світлана Миколаївна

професор кафедри європейських мов ДБТУ,

кандидат філологічних наук, доцент

e-mail: Lanaterm@gmail.com

Українознавчі довідкові джерела гуманітарного спрямування □ невичерпне джерело знань про нашу мову, культуру, літературу, фольклористику, історію. Метою нашої розвідки є огляд найбільш значущих енциклопедичних праць, створених у незалежній Україні в 21 столітті.

Одним із пріоритетних гуманітарних проєктів НАН України, над яким тривалий час працюють науковці багатьох інститутів академії разом з ученими галузевих академій та вищих навчальних закладів, є «Енциклопедія сучасної України», 24 том якої побачив світ у 2022 р. (загальний обсяг праці – 67 000 статей). За даними Google Scholar, h-індекс (індекс впливовості) енциклопедії – 12.

Починаючи з 2000 р. було видано енциклопедії лінгвістичного спрямування: «Енциклопедія «Українська мова» (1-е вид. за ред. В. М. Русанівського – 2000 р.; 2-е виправл. і доповн. – 2004 р., 3-тє вид., зі змінами і доповн. – 2007 р.); «Українська мова: енциклопедія» (за ред. І. В. Муромцева. – 2011 р.), енциклопедичні праці О.О. Селіванової «Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія» (2006 р.) і «Лінгвістична енциклопедія» (2010 р.) та ін.

У царині фольклористики знаковими стали академічні видання: «Українська фольклористична енциклопедія» Інституту народознавства НАН України (кер. проекту В. Сокіл – 2018 р.) та «Українська фольклористична енциклопедія: у 2 т.» Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України (кер. проекту М.К. Дмитренко – 2018-2020 рр.).

Важливу роль у збереженні й трансляції культурних надбань українського народу відіграють видання: «Культура: ілюстрована енциклопедія України» М. Поповича (2009), «Енциклопедичний словник символів культури України» (за заг. ред. В. П. Коцура – 2015 р.), «Українська етнокультурологічна енциклопедія: у 5 т.», створена Національною академією мистецтв та Інститутом культурології НАМ України 2013 р., «Українська музична енциклопедія: у 4-х т.», створена Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України 2006 р., «Українські кобзарі, бандуристи, лірники. Енциклопедичний довідник» (2011 р.), «Знакові постаті українського походження у світовій цивілізації: енциклопедичне видання», створене Інститутом енциклопедичних досліджень НАН України (2022 р.) та ін.

Заслуговують на увагу видання «Історична наука у Національній академії наук України в особах: енциклопедичний довідник», створений Інститутом історії України НАН України (2018 р.) та «Звід пам'яток історії та культури України: Енциклопедичне видання: у 28-ми кн.» (1999-2015) та ін.

Універсальне довідкове видання про життєвий і творчий шлях Т. Г. Шевченка «Шевченківська енциклопедія: у 6 т.» здійснив Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України за участю шевченкознавців України та діаспори (2012-2015 рр.). У 2007 р. світ побачила «Літературознавча енциклопедія: У 2-х т.» (авт.-уклад. Ю. І. Ковалів – 2007 р.) та ін.

Наш огляд показує, що в тематичному фокусі українознавчих енциклопедичних студій гуманітарного спрямування, створених у 21 ст., перебуває відроджена традиційна українська система світобачення – підґрунтя, на якому формується сучасний український громадянин. Активно використовуючи викладену в цих джерелах народознавчу інформацію, ми повсякчас переконуємося в справедливості слів академіка, перекладача, публіциста, мовознавця, літературознавця, знавця 30-ти мов, нашого великого поета М.Т. Рильського: «Не бійтесь заглядати у словник: Це пишний яр, а не сумне провалля...».